СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 97. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 26 квітня, 1934. VOL. XLII. No. 97. Jersey City, N. J., Thursday, April 26, 1934. THREE CENTS.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОТЕСТ ПРОТИ ГОЛОДОВОЇ ПОЛІТИКИ БОЛЬШЕВИКІВ

ПРОТЕСТ ПІДНЕСЕНО НА БЕНКЕТІ ДЛЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА.

ШІКАГО.—Американські ґазети подають вістку про протест, котрий Комітет Патріотичних Американських Українських Горожан підняв проти голодової політики большевицького уряду з нагоди бенкету, влаштованого большевицькому представникови Трояновському в часі його візити в Американсько-Російськім Інституті для Культурних Відносин.

Ґазети пишуть, що коли Трояновський скінчив промову, з балькона балевої салі посипалися на гостей летючки, в котрих між іншим писалося:

"Today, while the communist soviet ambassador is being feasted in Chicago, his government is murdering and starving millions of Ukrainian peasants—our relatives and friends in the Ukraine—because they are Christians who do not like to have their churches destroyed, their children brutalized in state institutions by atheist communists. They (soviets) boldly boast of it all in their papers. We protest the loaning of millions of American dollars to the soviet murderers."

ПРЕЗИДЕНТ ОБОРОНЯЄ СВОЮ ПОЛІТИКУ.

ВАШИНҐТОН. — Перед якою тисячкою відідувачів у відділі гомстедів у департаменті торговлі президент Рузвелт виголосив про свою політику принагідну промову, в котрій збивав закиди революційности, насильних засобів і таке інше, та критикував американський нарід за його нездібність думати наперед, і наївну віру в скоре полагодження біжучих трудноців.

Президент говорив, що уряд не вживає насильства, але переконування та конституційного законодавства. Діяльність уряду переводить далеко йдучі переміни, але це не революція, а еволюція, себто не перелом, а розвій. Він казав, що американська віра у всевиличучі програми це вислід умового лінивства людей.

Президент звертав слухачам увагу на заходи уряду оселити безробітних на землі. Як в інших справах, так і тут уряд має широку програму, але вона всього питання кризи не вичерпає, і як в інших справах, так і в цій уряд не вживає насильства.

УРЯД ПРОТИ „СРІБНОГО БЛОКУ".

ВАШИНҐТОН. — Щоб ослабити кампанію „срібного блоку" за закон, який приказує урядови чеканити срібло попри золото, уряд припоручив зробити спис усіх великих збирачів срібла та подати до публичного відома.

Уряд хоче доказати, що за агітацією за срібло стоять люди, які сподіваються особисто заробити на випадок, якби такий закон був ухвалений.

ФИЛЯ ТУРИЗМУ ПОВЕРТАЄТЬСЯ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — 155 туристів приїхали сюди на европейських кораблях, на відвідини Америки.

Це перша горстка туристів, які користають тепер з обниження курсу американського доляра на оглянення Америки.

Американські ґазети, не привиклі до такого явища, описують, що цікавить туристів. На допити ґазет туристи запевняли, що Америку треба бачити власними очима, щоби мати справжнє поняття про величину її домів, міст, тощо.

ДИЛИНДЖЕР ЗНОВУ ВИКРУТИВСЯ З ПОГОНІ.

ШІКАГО. — Хоч яких 5,000 аґентів уряду беруть участь у погоні за 7 бандитами з шайки Дилинджера, все ще урядови не вдалося їх піймати.

Кажуть аґенти, що шайка покинула вже всі авта та втікає пішки. Догадуються, що шайка розбилася та кождий бандит пробує ратуватися самий, як котрий може.

Ґазети подають подробиці з утечі Дилинджера з літнища „Литл Боґімія". Показується, що управитель літнища, Еміль Ванатка, самий подав урядови вістку про те, що в його домі знаходиться банда Дилинджера.

Погоня за Дилинджером коштує вже життя 12 осіб.

ПЕРЕХОДЯТЬ НА „ЩАДЖЕННЯ СВІТЛА".

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Цеї неділі 36 міст у стейті посунуть свої годинники наперед, щоби щадити денне світло. Одначе багато великих міст лишаються далі при зимовому годинникові.

Подібно мається справа по деяких інших стейтах.

ФОТОҐРАФУЮТЬ АТОМ.

ВАШИНҐТОН. — На зборах Національної Академії Наук предложив Артур Г. Комптон, відомий учений з шікаґовського університету, фотоґрафії атому, себто найменшої частини матерії, на яку її можна розложити. Фотоґрафії показують тільки зовнішню оболонку атому. Вчений сподівається, що йому вдасться з часом зробити фотоґрафії, які покажуть внутрішню структуру атому.

Один лікар говорив про цікаве питання; яка це сила посилає кров з жил назад до серця. Про це питання існують ріжні думки, з котрих ні одна ще не має загального признання.

ДНІСТЕР — ТОРГОВЕЛЬНИМ ШЛЯХОМ НА СХІД.

Польські експортери зацікавились тепер плавбою по Дністрі. Иде про те, щоби виєднати в Румунії право перевозити польські товари Дністром і при його гирлі дістати вільну портову смугу. Не користаючи тоді з чужого транзиту, товари з Польщі стали би дешевші, бо перевіз коштував би 30—40 проц. менше. Відповідний був би до того порт у Галичині або Миколаєві, але з уваги на коштовну реґуляцію Дністра треба би покищо вдоволитись плавбою від Заліщик.

АЛЬБАНСЬКІ СЛУЖБОВЦІ НЕ СМІЮТЬ ЖЕНИТИСЯ З ЧУЖИНКАМИ.

Парлямент у Тірані приняв проект закона, який забороняє всім державним службовцям женитися з чужинками. Службовці, які нарушать цей закон, утратять службу.

ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

Апеляційний суд у Варшаві розглядав справу Яніни Камінської, обвинуваченої за те, що зневажила польську державу словами: „Ах та Польща, бодай би не існувала". Ті слова сказала вона торік у трамваю, поиритована поведенням кондуктора. З уваги на те, що обвинувачена сказала це у здenервуванні, апеляційний суд припинив кару 6-місячного арешту, виміреу окружним судом, на два роки.

САМОСУД У ПАРИЖІ.

Нічю страйкуючі шофери виконали самосуд над шофером, який почав працю. Страйкарі так тяжко побили його, що мусіли його відвезти до шпиталю. Авто вкинули в ріку Сену.

ПРОЦЕС, ЩО БУДЕ ВІДОМИЙ АЖ ЗА 25 ЛІТ.

Процес великої шпіонської організації, який відбудеться саме в місті Або у Фінляндії, зацікавив усю громадську думку. Відбувається процес при зачинених дверях, бо прилюдній хід процесу міг би бути небезпечний наслідком виявлення державних тайн. Двох із чотирох адвокатів признали невідповідними для оборони.

Всі обвинувачені є у вязничній одежі. Друга з черги зізнавала начальниця шпіонської організації, Марія Мартінцова. Вже першого дня виявилося, що процес потреває кілька тижнів, бо самі протоколи переслухань займають 1,500 ст. машинового письма.

Тому, що суд постановив, що процес має йти при зачинених дверях, його подробиці будуть відомі щойно за 25 літ. Пояснюється це тим, що на основі фінляндського пресового закона зміст документів, які суд приказав задержати в тайні, можна подати до прилюдного відома щойно за 25 літ.

НЕ ВІЛЬНО ПЛЕКАТИ ГОЛУБІВ НА СХОДІ.

Польське міністерство внутрішних справ у порозумінню з міністерством військових справ заборонює плекати голуби в пригранинчій полосі на терені воєвідств тернопільського, волинського, поліського, новгородського і виленського. Заборона торкається всіх родів голубів.

НЕ МОЖНА ЇХАТИ ДО ДУБНА.

Один подорожуючий продавець книжок з Коломиї заїхав зі своїми леґальними книжками також на Волинь до Дубна. Мав комівояжерську (аґентську) карту від коломийського старости на цілу Польщу. В Дубні перевели в нього без причини особисту ревізію і казали забиратися назад до Галичини, мовляв: „тут є Волинь, тут Дубно, нема тут чого шукати". При цьому відібрали йому також його карту. І так з Волині викобзали людину, що поїхала туди тільки в торговельних справах.

ЗАРОБЛЯЛИ НА ФАЛЬШИВІЙ СОЛІ.

В Польщі викрили недавно великі обманства при продажі їдомої соли. Тепер скарбовий уряд викрив нові обманства у Львові. Поліція арештувала двох братів Марбахів, Клюгмана і Клюґера, що купували затроєну сіль, яку продавали по 6.50 зл. за 100 кґ., коли їдома коштує 25 до 35 зл. Цю сіль, затроєну содою, Жиди продавали по селах за добру їдому сіль і такої соли продали коло 200 тон, а по містах (для пекарень) продали коло 500 тон, соли, що була затроєна нафтою. Державний сільний монополь поніс втрати коло 200,000 злотих, а тисячі людей затроювали себе шкідливою для здоровля сілю. (Та сіль, помішана з содою або з нафтою, була призначена на купелі, — подібно як цукор для пчіл продається дешево, але він помішаний з піском, щоб не можна його вжиати до кухні).

50 НЕЛЕҐАЛЬНИХ СОЛЕВАРЕНЬ.

Сторожа скарбової контролі сконфіскувала в Уторопах, пов. Коломия, у місцевих господарів коло 15,000 кґ. немонопольної соли, яку й знищено. Підчас слідства викрили теж 50 нелеґальних солеварень. На винуватців зроблено карне донесення.

ОБМАНЕЦЬ ВДАВАВ ЛІКАРКУ.

Перед апеляційним судом у Варшаві відбулася розправа проти якогось Ст. Мушинського, що вкрав одній варшавській лікарці документи й, осівши на провінції, виконував довший час лікарську практику. Щоби відвернути від себе якенебудь підозріння, Мушинський переодівся в жіноче одіння і як жінка-лікар виконував практику. Коли цілий обман виявився, Мушинського арештовано й поставлено перед суд. Окружний суд засудив Мушинського на 4 роки тюрми, а апеляційний суд присуд цей затвердив.

ЖАХЛИВИЙ ВИПАДОК НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ДВІРЦІ.

На залізничій стації в Цеклині (лодзьке воєвідство) трапився жахливий випадок смерти. Ото якась Анна Лянгова виїхала в товаристві своєї сестри по батька до поїзду. В одній хвилині, коли віхали на стацію, кінь сполошився і почав бігти наосліп у поле. Сестра Лянгової впала з воза і сильно потовклася, а Лянгову, яка впала на землю і мала заложені на карк віжки, тягнув кінь по землі кількадесять метрів. В тому часі надїхав поїздом батько, який відвіз свою дочку в безнадійному стані до дому, де по кількох годинах нещасна привела на світ дитину і по народинах померла серед страшних мук.

МАНЕВРИ, ДИМНА ЗАСЛОНА І БДЖОЛИ.

Підчас комбінованих маневрів французької фльоти на Середземному морю й ескадри літаків, що відбулися мин. року коло Сант Рафаель на французькій Ревієрі, зроблено теж димну заслону, яку розпустили літаки, щоби закрити пароплави перед ворогом. Заслона сповнила беззамітно своє завдання, але викликала неочікувані наслідки. Вітер загнав димну хмару аж на побереже і ґази, що були у димній заслоні, видушили у досить великій пасіці якогось Гарпільона всі бджоли. Власник пасіки виточив тепер французькому урядови процес, у якому домагається відшкодування за втрату, котру він поніс з того приводу.

ВЕЛИКИЙ КНЯЗЬ ЗАМІТАЄ ВУЛИЦІ.

Підчас якогось перепису чужинців у Букарешті виявилося, що бувший великий князь Сергій Володимир Володимирович замітає тепер вулиці в Букарешті. Бувший російський великий князь, як і багато інших еміґрантів, перейшов ріжні життєві невзгодини і, як заявив одному румунському журналістови, щасливий, що може заробити на кусок хліба, бо були вже в нього й такі часи, що він примирав з голоду.

НЕПРОСЛІДЖЕНІ ПРИРОДНІ СИЛИ.

Чоловік, пан усього світа, є часто безсильний супроти ріжних таємних сил природи. Доказом цього є численні землетрясення, буревії і таке інше. В Чехословаччині на чесько-моравській височині ділають якісь непрослідженi, таємні природні сили на правильний хід машин. Коли понад цими горами перелітали летуни, то часто падали і розбивалися. Виявилося, що в декотрих місцях при перелеті мотори перестають працювати і тільки з найбільшим трудом можна вдержати рівновагу. Також подекуди на самій землі ділають таємні природні сили. Наприклад на залізничнім шляху поміж селами Скутче і Поличка мотори електричних поїздів перестають працювати на двох місцях, на просторі 15 метрів. Чехи вислали своїх учених, щоби старалися прослідити і відкрити тайну цих природніх сил. Бо що це не є ніякі чари, тільки природні причини, то певна річ. Тільки не знати, чи це магнетизм землі, чи якась інша сила природи обезсилює машини.

ПОДАЛИ СОБІ ЗНОВ РУКИ ДО ЗГОДИ: ФРАНЦІЯ І ПОЛЬЩА

ВАРШАВА (Польща). — По дводневних конференціях відїхав з Варшави Люї Барту, французький міністер справ заграничних, наговоривши Польщі, польському народови і польським дипльоматам цілу купу солодких слів. Між іншим заявив, що Польща є тепер великою державою та що Франція пертрактує тепер з Польщею як рівний з рівним. А урядові польські кола й польська преса не мають за це слів похвали для Барту і Франції.

Барту теж подав, що між Францією і Польщею є повне порозуміння. Польща згодилася попирати Францію в справі світового розоброєння і забезпечення. А цілком це не викликало в декого негодування, то польський міністер справ заграничних, полковник Бек, запросив негайно до себе совітського й німецького амбасадора і заявив їм, що та французько-польська згода нічим не нарушує приязни, яка існує між Польщею і Совітами та Німеччиною.

ЯК УЧАТЬ В СОВІТАХ ІСТОРІЇ.

МОСКВА (Росія). — Совітський урядовий орган „Правда" нарікає на науку історії по совітських школах. Розбираючи підручники історії, з яких учать по школах, приходить до висновку, що вони ні до чого. В усіх тих книжках історії є тільки мова про „клясову боротьбу". В історії Росії нема в деяких підручниках навіть згадки за московського царя Петра Першого, чи царицю Катерину Другу. Деякі професори історії, кажеться в „Правді", викладають її як історію цін на хліб. Нема ніякого інтересу для передання ученикам життя і діяльности великих людей, визначних індивідуальностей. І тому ученик, котрий вчивсь історії з підручників Гуковського і Трахтенберґа, не знає таких річей як, хто був Атиля, Магомет, Ґарібальді й т. п. Назагал знає той ученик з історії тільки те, що селянство боролося з поміщиками.

ТРОЦЬКИЙ ВИЇХАВ, АЛЕ НЕ ЗНАТИ КУДИ.

ПАРИЖ. — Твердять, що Леон Троцький є вже поза межами Франції, але держать у тайні, де саме він знаходиться.

ПОВЕРНУВСЯ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕРКВИ.

ЖОВКВА (Західня Україна). — Вступив до чина оо. Василіян о. Журкевич, родом Холмщак, котрий дитиною був відірваний від рідного пня, став римо-католицьким священиком і був крилошанином польської римо-кат. капітули в Перемишлі та довголітнім римо-католицьким парохом у селі Монастирі біля Перемишля. Тепер о. Максим Журкевич за дозволом Апостольської Столиці повернувся на лоно української греко-кат. церкви. Будучи римо-кат. священиком, він не кривдя зі своїми національними почуваннями, як тільки прийшов до свідомости, що він є з українського роду.

ДБАЮТЬ ПРО НАУКУ ПОЛЬСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.

ЛЬВІВ. — Управа Польського Радія у Львові влаштовує цикль 40 викладів з обсягу історії польського письменства.

ТЯЖКО ЗЛІПИТИ ПРОТИЯПОНСЬКИЙ ФРОНТ.

ЛОНДОН. — Китайський посол переконує Анґлію, що їй доконче треба виступити разом зі Злученими Державами і Совітами проти зазіхань Японії на Китай та їхньої геґемонії над цілим Далеким Сходом. Та біда в тім, що Анґлії важко йти разом зі Совітами і Злученими Державами, бо це не є на руку її власним інтересам. Тому кажуть, що вона на папері протестує проти Японії, але на випадок воєнного конфлікту з Японією не пішла би війною проти неї разом з Совітами і Злученими Державами.

ШПІОНСЬКІ БАНДИ В АМЕРИЦІ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія).—Великий шпіонський процес закінчився засудом 28 обжалованих. Розправа велася тайно. Але одно стало відомим: що Злучені Держави є тереном великої шпіонської шайки, яка має дуже добрі звязки з ріжними державами, зглядно з їхніми урядами. Виходить, що шпіони одержували великі суми грошей від Совітів і головно для них працювали.

НАВЧИЛИСЯ ЗАРОБЛЯТИ НА ХЛІБ.

ВІДЕНЬ. — Три незамужні австрійські бувші аржикняжни відчинили готель з пансіоном під назвою Габсбурґів, щоби в цей спосіб заробляти на життя.

НА ЧОБОТИ ДЛЯ НАЦІВ.

БЕРЛІН. — Князь Авґуст Вільгельм, четвертий син бувшого цісаря Вільгельма, розпочав збірку на чоботи для тих наців, котрі не мають за що собі їх купити. Хоче, щоби наці виглядали гарно в парадах. Князь є горячим прихильником Гітлера.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗА СВОБОДУ ПРЕСИ

Переломова хвиля ставить на порядок дня ще одно питання: свободи преси. Піднесено його наперед з приводу заходів уряду завести кодекс для газетярського промислу. Порушили це питання деякі стейтові легіслятури, як, приміром, стейту Ню Джерзі, стараючися покласти край нелюбим пропагандам. Порушують його на зборах новинкарської агенції „Асошієйтед Прес", що відбувається в Ню Йорку. Зрештою порушують його в звязку з питанням загальної політики уряду. Світові події ставлять перед Америкою питання: що з демократією? А в цій справі одно з перших місць займає питання: а що з пресою?

Супроти цього добре сталося, що на зборах „Асошієйтед Прес" секретар стейту, Гол, виступив з промовою про відношення федерального уряду до преси. Він виразно признав, що в цілому просто світі йде нині змагання обмежити свободу преси. Хочуть обмежити її з одного боку уряди, з другого боку ріжні військові та політичні цензори; то знову фабриканти зброї. В Америці теж існує течія, яка хоче пустити Америку слідами цих заходів.

Супроти цього уряд уважає за відповідне подати виразно до відома, що він не стоїть за обмеження свободи преси. Американський уряд уважає свободу преси за основу демократичного устрою краю. Свобода преси сповняє прислугу необчислимої вартости супроти народу і його свобідних інституцій. Свобода преси один зі стовпів, на яких спираються свобідні американські інституції.

Під свободою преси, підкреслював секретар стейту, розуміється передовсім свобідне збирання й поширювання новинок. Це обнимає не тільки право, але й обовязки. Тут свобода накладає на пресу обовязок здержуватися від зловжитків, як приміром поширювання непотверджених новинок, або занадто сензаційних, або скандальних.

Секретар Гол присвятив спеціяльний уступ впливови преси на мирні відносини між народами, підкреслюючи обовязок преси давати читачам факти, які розясняють їм становище інших народів. Секретар, видно, вважає, що вже само зрозуміння становища іншого народу це перший крок до мирного полагодження спірного питання з тим народом.

Це розуміння свободи преси, приняте американським урядом як основа американського політичного устрою, йде виразно в розріз з відношенням до преси большевицьких і фашистських урядів. На погляд цих течій, нарід має читати тільки те, що годиться з поглядами правлячої партії.

Поза фашистівським і большевицьким відношенням до преси є віра, що нарід не є здібний приняти противні собі погляди та розумово розважати, по котрім боці його правда й по котрім боці його добро. Америка спирається на довіру до народу, що він це може зробити. Між цими двома поглядами йде нині боротьба, якої ареною є просто ціла земська куля.

Б. Романенчук.

МИХАЙЛО СТАРИЦЬКИЙ

(1904—1934).

Трицять років тому (26. квітня 1904) відійшов від нас один із визначніших діячів, і великий поет, і організатор театру, і заслужений для розвитку письменницької мови письменник — Михайло Старицький.

Його діяльність припадає на 60 р. XIX. ст., коли наше письменство стояло під непереможним впливом Шевченка.

Всі письменники нашого Кобзаря наслідували. Одні з пошани до нього та його поезій, другі не важилися інакше писати, бо то, на їх думку, не булаб поезія, інші хоч і пробували та не мали настільки сили, щоб писати по свойому.

Чар Шевченкового слова був такий великий, що в розумінні багатьох письменників наша поезія могла мати тільки таку віршову форму, як у Шевченка, тільки у ній міг бути Шевченків вислів. Це видно з творів і Руданського й Куліша й навіть Федьковича.

А перший Старицький як поет забалакав по свойому, і забалакав передусім як поет-інтелігент, такий, що його цікавлять питання, які зворушують тільки інтелігенцію. Тимто в нього вже нема вірша народнього (дехто з учених каже, що в Шевченка інших віршових форм, крім народних — нема), а тільки такий, як на заході Европи, та в тодішній Росії.

Таксамо в мові. Йому, як інтелігентові, мало було тих слів, що знані були в українській літературі до його часу, і він, як перед ним Куліш, творив собі нові вислови, або „як тоді казали: „кував" нові слова. За ці нові слова йому дорікали свої й чужі, „вергали каміння", як він каже, в нього.

Але цими своїми новими „кованими" словами Старицький збагатив рідну мову. Багато з них ми вже вживаємо тепер, не знаючи, що їх творив Старицький. Бо Старицький добре знав закони мовні, побував у ріжних кутах України, жив на Волині, в Галичині, жив довго на Поділлі, їздив по Лівобережжі (сам там народився), і все це використовував. Крім того, він потребував цих нових слів для перекладів світових творів,*) а тут треба було передавати „всі тонкощі тонів первотвору тими самими барвами", себто відповідними словами, яких у нашій мові до нього не було. А робив він це так, що від основного народнього слова виводив подібні, н. пр., то від народнього слова „байдуже" створив слова „байдужий" і „байдужість", або від народнього слова „навколо", утворив слово „окольний" і т. інше.

Дуже багато заслужився Старицький і для українського театру. Не дурно його звуть одним із „батьків українського театру". Він перший, вкупі з найбільшим нашим тодішнім музикою М. Лисенком, заснував у Києві (1873 р.) аматорський гурток, що давав вистави в приватних домах. Своєї сцени Українці тоді не мали, та й на то треба було на неї дозволу влади. Старицький виходив такий дозвіл, підшукав салю, де той гурток почав грати. Люди були захоплені цими виставами, і це розохотило Старицького до дальшої праці для українського театру так, що коли 1880 р. цензура попустила, з гуртка виріс справжній театр, на який Старицький присвятив усе своє майно (він був дідич із Полтавщини).

В його театрі грали найвизначніші українські артисти (н. пр., Кропивницький, брати Тобілевичі, Заньковецька), а хоч згодом театр той розділився, і повстали окремі трупи, то цим значіння Старицького для нас не менше. А треба знати, що в той час театр мав для нас вагу неабияку: московська влада заборонила була (1876) українську мову, й її наші земляки могли чути тільки в театрі...

Та Старицький був не лише організатор театру, але був тоді й найголовніший доставець театральних творів (репертуару); і сам писав і переробляв чужі твори, а то і приспособлював до сцени, як знавець театральної справи. Він переробив Я. Кухаренка „Чорноморський побит", Александрова „Ой не ходи Грицю", Ів. Левицького „На Кожумяках", Гушалевича „Підгіряни", а то й з Гоголя (Сорочинський ярмарок, Утоплена, Різдвяна ніч, Ніч під Купала й т. д.).

На окрему згадку заслуговують історичні драми Старицького, які він писав уже не так для сцени, як для читання (Оборона Буші, Маруся Богуславка, Богдан Хмельницький). Крім цього писав він із дочкою (Старицька-Черняхівська) історичні повісти по російському (Кармелюк, Облога Буші, Богдан Хмельницький), та всі вони перекладені на нашу мову й багато людей у нас їх читало.

Старицький вславився ще як незрівняний декляматор, та дуже гарний автор слів до опер Лисенка (лібретто). — („Життя і Знання").

*) Він дав нашому мистецтву дуже гарні переклади з англійських письменників (Шекспір, на приклад „Гамлет", Байрон, н. пр. „Мазепа"), німецьких (Гете, Гайне) російських (Пушкін, Лермонтов), польських (Міцкевич, Сирокомля), данських (Андерсен), переклав сербські народні пісні, то-що.

„ПОНЕВОЛЕНІ УКРАЇНЦІ"

В одному з найповажніших англійських місячників, „Фортнайтлі Ревю" (Лондон), за квітень ц. р., появилися дуже інтересна стаття про українські справи. Автором цеї статті є знаний журналіст і економіст, п. Ланселот Лотон. Стаття має заголовок „Поневолені Українці". ("Fortnightly Review". April 1934. — "The Oppressed Ukrainians", by Mr. Lancelot Lawton.) Для обзнайомлення з нею українського загалу, подаємо уривки з неї.

„В останньому часі вперто виринає на поверхню публичної опінії питання України, наційї, яка була поневолювана протягом століть. Дивно тільки, що це не сталося вже скорше. Дивно хочби й тому, бо українська нація такаж стара, як і британська, а проте до недавна в Англії тільки дуже мало осіб чули про неї.

„Причина цього дуже проста. Україна була поневолювана іншими націями і її гнобителі вміло заховували, або перекручували всякі відомости про неї.

„Україна, це земля, наділена Божою благодаттю", каже автор і описує богацтва й природу України.

„Україна зродилася з важкого терпіння, яке тревало століття. Вона повстала, бо виповняла всі вимоги, які ставиться до існування нації. Сама природа створила українську націю. І всякі проби, культурні, етнографічні, чи антропологічні, всі вони потвердять існування окремої української національности; докажуть також, що Українці, це европейська нація".

Потім іде дуже прихильний опис характеру Українців, і закінчується висновком: „Українці люблять творити свій власний дім, вони його цінять; Натомісць Росіяни мають кочовничі та колективні нахили. Росіяни хвальки, недозрілі кольоністи, які ще не вспіли опанувати свойого примітивного оточення.

„Щоб допомогти імперіялізмови, історики Великої Російської Школи перевернули й саму історію горі дном. Бо це Великороси є тими, що вийшли з Українців, а не Українці з Великоросів! Одним словом, Великороси стоять у подібному відношенню до Українців, як Американці до Англійців; Американці це кольоніяльні поселенці, які відірвалися від матірної країни, перемішалися іншими расами та створили нову націю".

Дуже вдучний історичний очерк описує долю України аж до найновішого часу. Торкається і положення Українців за Австрії та врешті за Польщі.

„Версайський договір, який затвердив назалежність Польщі, спричинив також те, що Українців у Східній Галичині віддано під панування їхніх відвічних ворогів. Правда, Рада Амбасадорів в році 1923 зажадала від Польщі, щоб вона признала необхідним надання автономії для цеї території, але Польща ніколи не виконала того зобовязання, яке тоді зробила; причину, чому вона цього не зробила, можна наглядно добачити в її поступованню, яке всею силою звернене до того, щоб зупинити, а по можности і цілком здавити розвиток української нації".

Автор закінчує свою статтю словами: „Найправильніше розвязання (українського) питання, на жаль, лежить поза межами практичної політики. Воно вимагалоб, щоб Україна стала незалежною державою і щоб її незалежність була гарантована спільно великими державами, або щоб вона одержала змогу сама вирішити питання, з ким вона бажає увійти в федерацію.

„Незалежна, або автономна Україна є необхідністю для европейського економічного оздоровлення і для вдержання европейського миру. Через Україну веде найкоротший шлях з заходу до Персії та Індії. Колиб Україна осягнула свою незалежність, то це означалоб кінець московських візантійських мрій та посягань на Індію. Що форма правління на Україні булаб демократичною, це певне. З Україною, як членом демократичної федерації, можна сподіватися, повсталаб на сході Европи група держав, з якими Англія моглаб увійти в приязні взаємини. Момент створення такої групи держав у східній Европі вже давно повинен був наступити".

(УКБЮРО, ЛОНДОН).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЕСПАНІЯ БОЛЬШЕВИЗУЄТЬСЯ?

Один заграничний кореспондент ліберального тижневика „Нейшен" приносить гробові вісти з Еспанії, заповідаючи там нову, цим разом криваву революцію на зразок большевицької революції в Росії.

Революціонери, котрі мали би зробити цю революцію в Еспанії, вважають Карла Маркса майже непомильним пророком цеї революції. Та Карло Маркс радив ждати суспільної революції тільки в тих краях, які досягнули вершка промислового капіталістичного розвою.

Тимчасом Еспанія стоїть тільки на перших ступнях цього розвою. Вона є одною з найбільш економічно відсталих країн в Европі. Отже революція мала би статися в краю, який, на погляд Маркса, до цього найменше надається. Примір Росії показує, що це можливе.

Колиб це сталося, то наука Маркса знов дісталаб один удар з боку її найгорячіших прихильників. Це доказувалоб, що суспільна революція може скорше повстати в відсталому економічно краю, ніж у краю, економічно поступовім.

КРАЇНОСТИ СТРІЧАЮТЬСЯ.

У ноюджерзькій стейтовій легіслятурі внесено проект закона, який має на цілі поставити межі націстичній пропаганді.

Проект усталізовано так, що на будуче стейт буде вважати злочинном, коли хтонебудь буде ширити упередження, ненависть або погорду до інших людей за їх національність, барву шкіри, релігію, віру або спосіб богопочитання.

Проти цього проєкту піднялася буря протестів. І то не зі сторони німецьких націстів, проти котрих проект вимірений. Протестують радикали ріжних відтінків, робітничі юнії та Юнія Американських Горожанських Свобід, котрі побоюються, що на випадок ухвалення того закона уряд матиме вжити його проти всяких немилих собі течій, отже й за здушення організацій та рухів, які виступають проти німецьких націс.

Цікавий примір того, як треба бути уважним при ухвалюванню всякого роду душення суспільних течій.

„ВІЙНА — ЦЕ ПЕКЛО".

В світі йде широка агітація проти війни. В Америці дуже нею займаються студенти. Всю агітацію можна зібрати до славних слів американського генерала Шермана: „Війна — це пекло", з тим додатком, що війна не вирішує спірних питань світа.

Прихильники війни певно признають ці аргументи, а проте вони є за війну. В одній книжці про війну автор кидає цікаве світло на цю суперечність між переконанням, що війна це пекло, і змаганням до війни. Оповідає він, як то на початку війни він сидів у каварні в товаристві та дискутував проти війни. В тій хвилі попри каварню перемашировував полк жовнірів, з бандою на переді, з полковником на коні. Як вони тільки перемашерували, він, що говорив проти війни, встав і побіг за військом: він хохів самий на собі переконатися, як це виглядає війна.

І чи це так тільки з війною? Чи з іншими людськими досвідами не так?

УКРАЇНА ПІД БОЛЬШЕВИЦЬКОЮ ВЛАДОЮ

(8)

В цих умовинах ослаблення політичної активности українських мас наслідком голоду, само собою, значно лекше переводити як „генеральну лінію партії", так і продиктовану нею ліквідацію автономних прав України. І ця ліквідація переводиться.

Вже в травні 1929 р. одночасно з принятям пятилітнього пляну XI. Всеукраїнський зїзд рад, як ми бачили, ухвалив „докладніше розроблений" текст конституції СССР, в якому вже не згадується про „постійного представника України при уряді СССР", затє закон з 1927 р. про рівноправність всіх мов на Україні та про виділення національно-територіяльних одиниць стає предметом окремих параграфів цеї конституції.

В листопаді 1929 р., одночасно з проголошенням загальної колективізації, пленум Ц. К. ВКП по докладі Молотова касує комісаріяти хліборобства в союзних республиках, а їх головні функції передає новоутвореному „обєднаному" комісаріятови СССР. В мотивах цеї постанови було сказано: „Розгортання колективізації та будівництва совхозів не може не викликати в ряді неспокійних районів несамовитого опору з боку куркульських та інших елементів, які зберегли вплив на селі й провадять уперту боротьбу проти соціялістичного будівництва під гаслом захисту національних інтересів. У цих випадках особливо важно є посилити ролю пролетарської союзної держави і збільшити її організаційно-технічну допомогу".

При кінці тогож 1929 року починаються зміни в ділянці управління народньою освітою. Насамперед обмежується компетенція комісаріяту освіти тим, що дві високі школи, Харківський Технологічний Інститут і Дніпропетровський Гірничий Інститут, передають у відання Вищої Ради Народнього Господарства СССР. Одночасно Всесоюзна Академія сільсько-господарських наук ім. Леніна утворює в Харкові інститут аспірантур на правах окремої вищої школи, що підлягає цілком згаданій Академії, оминаючи український комісаріят освіти (в серпні 1933 р., також за директивами Москви, переводиться справжній розгром цеї „Української Академії Хліборобства" з усіх мотивів, що, мовляв, до керуючого складу цеї академії пролізли „ворожі та контрреволюційні елементи"). Слідом за цим в 1930 р. переводиться уніфікація загальної системи шкільного навчання. На всеукраїнській нараді окружних інспекторів народніх шкіл в травні 1930 р. тодішній комісар освіти Скрипник заявив: „Скінчилася десятиліття смуга впертої боротьби між системами народньої освіти УССР і РСФСР" (з „Комуніст" з 10. V. 1930 р.). Совітська Україна мала відмінну систему народньої освіти від системи совітської Росії. Українська система в порівнанні з російською характеризувалася професіоналізмом. Тепер українська система касувалась і замінялась системою, що існувала в совітській Росії.

Прибираючи до своїх рук справу народньої освіти, Москва не забула також про кіно, що у большевиків грає велику пропагандивну ролю. Ще в 1927 р. московські „Известия" (ч. 107) жалувались, що на Україні не хотять російського фільму і що „совітське кіно, створене в Москві, може лекше потрапити до Берліна й Парижа, ніж на Україні... Треба — говорилося далі — визнати совітський фільм за культурну цінність, що має право безборонного ходження по всьому Союзі". „Известия" свого дочекалися. Тепер уже київська „Пролетарська Правда" в березні 1932 р. скаржиться, що московське Союзкіно відняло в Українфільму фінансові справи й перетворило Українфільм в пошичкову канцелярію, яка працює згідно з адміністративними наказами московського центру. „Союзкіно — говориться тамже — ігнорує директиви партії про всебічну піддержку національних кіно. Союзкіно цілком свідомо стається про повну ліквідацію українського фільму, цензурує українські фільми, а сценарії для них повинні перекладатися з української на росийську мову. Досі було задержано 60 фільм з темами політичними, господарськими й культурними".

В січні 1931 р. Москва касує комісаріяти внутрішніх справ по всіх союзних республиках з тих мотивів, що нібито „в умовах соціялістичної реконструкції народнього господарства ці комісаріяти стали зайвими ланками совітського апарату". Функції ліквідованих комісаріятів передаються почасти новоутвореним „головним управам комунального господарства", а почасти центральним виконавчим комітетам окремих союзних республик, їх радам комісарів, а також комісаріятам праці та юстиції. Поряд з ліквідацією комісаріятів внутрішніх справ переводяться зміни в адміністративному поділі України. Замісць трохстепенного поділу (округа, район і сільська громада), що був установлений в 1925 р., в осени 1930 р., касуються округи і вводиться 2-степенний поділ (район і сільська громада), а через півтора року (в лютім 1932 р.), під впливом провалу хлібозаготовчої кампанії в 1931 р., територія України ділиться на 5 областей: Харківську, Київську, Винницьку, Дніпропетровську та Одеську з тим, що поза цими областями залишаються Донецький каміннoвугільний басейн з містом Маріуполем і Молдавська автономна республика, що підпорядковуються безпосередньо Москві.

Таким чином спеціяльно Донецький басейн як з господарського, так і з адміністративного боку цілковито відірваний від України і приєднаний до Москви. Ця анексія Донецького басейну очевидно стане ще більш „реальною", коли будова надмагістралі Донбас-Москва буде доведена до кінця. Нарешті в цьому році підпорядковується Москві „самостійний" комісаріят юстиції тим способом, що утворено нову посаду прокуратора СССР для „обєднання" діяльности прокураторів усіх совітських республик.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

Г. С., Гайстави, Н. Дж. — В тій газеті, про яку згадуєте, є багато такого, чого нема й не може бути в нашім часописі. Біля надісланих віршів працює в нас спеціяльний „експерт". І коли можна що з тих віршів видобути, то він це робить, бо має до цеї роботи особливе замилування. Колиж вірші не поміщені, то видно, що й він не годен дати собі з ними ради.

— Мамо, бавмося у звіринець, добре? Я буду слон, а ти публика, що дає слоневи торти та яблока!

— Слухай, той Вільний, то мусить бути якийсь дуже багатий чоловік?

— Я його не знаю. А з чого так здогадуєшся?

— Во на кождому авті, що стоять на вулицях, бачу внаписане: „Вільний"!

ПОМОЖІМ ЖЕРТВАМ ЛЯЦЬКОГО ТЕРОРУ.

Дорогі Браття!

Ми, нижче підписані (селяни) села Трускавець, повіту Дрогобич, отсе перший раз звертаємось до Вас, Дорогі Земляки, з усильним проханням: Поможіть нам виратувати наших дітей зі страшних польських тюрем, які невинно караються, затрачуючи свою молодість та здоровля.

Ми ратуємо їх, як можемо, і тягнемося з останнього, але ми зубожіли в неволі і не маємо засобів навіть на нужденне життя.

Вже від півтора року, то є від памятного дня 30. листопада 1932 року, несемо тяжкий обовязок на собі супроти наших дітей, але бачимо, що ми вже не всилі довше видержати, а не можемо позволити, щоб полишити нашу ідейно-патріотичну дітвору на ласку тюремного хліба, тому шукаємо отсею дорогою ратунку у Вас, Дорогі Земляки, і просимо прийти нам з негайною поміччю.

В доказ нашого убожества подаємо маєтковий стан кожної родини, її задовження, чисельність родини на удержанню, стан здоровля, місце замешкання, дальше відносно вязня, як довго сидить, стан здоровля, де сидить та як з ними поводяться тюремні службовики.

Ева Біласова ж. Дмитра, замешкала в Трускавці, повіт Дрогобич, вул. Колійова 26, не посідає маєтку, дослівно нічого, хвилево коло мужа і дітей. Маєточок виключно її мужа, з котрим не жиє і ніхто з домашних, а тимсамим і діти. Муж на услугах польської поліції, через що в дома Содома і Гомора. Зогляду на домашні відносини грозить їй незавидна доля жебрачки! Чоловік побиває її та морить голодом не лише її саму, а й тих дві донечки, що лишилися ще в дома. Синові, що сидить в тюрмі до цю пору, не помагає буквально нічим. Сама хора на серце та ноги. Мала четверо дітей, з того найстарший син Василько повішений Поляками 23. грудня 1932 року у Львові враз з її братом Дмитром Данилишином. Другий син Володимир, сидить від 30 листопада 1932 року в слідчій тюрмі в Самборі. Стан його здоровля дуже грізний, бо зістав побитий польською поліцією в ціли вимушення на нім зізнань і вимагає старанної лікарської опіки. Тюремна служба відноситься до Трускавчан спеціяльно зле з огляду на випадки, які мали місце в Трускавці в часі трох останніх літ. Йому треба матеріяльної помочі, батько не дає, а мати не має звідки. Дві останні донечки, Марія й Ольга, полишені на ласку долі. Як бачимо з повищого, то мама і сестра наших сучасних національних героїв переживає одну велику трагедію, а в додатку грозить їй вулиця — жебрачка. Чи треба більше аргументів? Чи можемо і смієм так дальше приглядатися байдужно грізному станові цілій ідейній, патріотичній рідні? Наша пропозиція: Треба негайної помочі через закуплення для неї якоїсь можливої хатини і забезпечити її життя. В Ваших руках, Дорогі Браття і Сестри, лежить доля її, бо ми не всилі цього доконати!

Марія Данилишинова, жінка Федя, вдова, замешкала в Трускавці, вул. Кінець, не посідає ніякого майна і є на удержанні сина Василя, має 68 літ, хоровита. Стратила сина Дмитра на шибениці 23 грудня 1932 р. у Львові разом з внуком Васильком Біласом.

Андрій Білас, малоземельний господар, бо всього 1½ морга грунту, замешкалий в Трускавці, вул. Дрогобицька. Має семеро дітей, з того чотирох синів на удержанні, решта повиходили замуж і поженилися. Найстарший з позіставших чотирох, Ярослав гімназийний абсольвент, сидить в тюрмі від 30. листопада 1932 р., а засуджений присудом у політичному процесі про Городок в липні 1933 р. на 2 роки тюрми, відбуває кару в вязниці в Самборі. Стан його здоровля, як усіх інших вязнів з того часу, бо нікого не проминула знущаюча рука польської поліції. Стан здоровля батька Андрія також не ліпший, бо зіставила на його тілі сліди карна експедиція летничої жандармерії ще з року 1919, побивши його до безтями, наслідком чого відлежав два роки в ліжку.

Серафина Кузик, вдова, замешкала в Трускавці, вул. Розкіпи, має четверо дітей, сама хоровита і виступив у неї почасти параліж, посідає саму хатину без ніякого іншого майна. До часу арештування була на удержанні найстаршого сина Якима, котрий сидить в слідчій тюрмі в Самборі від дня 30. листопада 1932 р., а котрий удержував цілу рідню з тяжкої праці рук по околичних лісах на роботах. Стан його здоровля, як і інших Трускавчан в тюрмі з того часу.

Михайло Ґресько, замешкалий в Трускавці, вул. Суховоля, хорий на грудну недугу і лежить в ліжку. Цілковито задовжений, ратуючи своє здоровля, має жінку і двоє дітей на удержанні, а в тюрмі жінчиного брата, а свого шваґра Михайла Хорта, який сидить в слідчій тюрмі в Самборі від дня 30. листопада 1932 р., хорий, як і інші вязні.

Федь Пристай, замешкалий в Трускавці, вул. Матейківі, малоземельний рільник, задовжений, має жінку і 6 дітей, з них найстарший Ількo сидить в слідчій тюрмі в Самборі від дня 30. липня 1933 р. Стан його здоровля такий, як і інших вязнів Трускавчан, що перейшли руки поліції.

Це прохання стверджують родичі власноручними підписами, а тимсамим ручать словом чести за фактичний стан обставин.

Трускавець, 30. січня 1034 р.

Ева Білас, Андрій Білас, Марія Данилишин, Михайло Ґресько, Федь Пристай, Серафина Кузик.

ЮВИЛЕЙ СЛАВНОЇ ЛИТОВСЬКОЇ ГРОМАДЯНКИ.

Американські Литовці святкують цього року 25-літні роковини громадської праці пані **Антоніни Навседені**. Ювилятка мешкає постійно в Шікаго. Але ювилей той святкують Литовці не тільки в Шікаго, а по цілій Америці, бо Ювилятку вважають згідно найбільшою литовською громадянкою-патріоткою в Америці.

Ювилятка родилася на Литві, а до Америки прибула з родичами (Казиз і Кароліна Руновічії), як їй було всього 6 років. Тут покінчила вищі американські школи і стала учителькою, заки вийшла заміж за п. Наведа.

Антоніна Навседені.

Ввесь час вона працювала для добра литовських центральних організацій в Америці. І працю ту продовжує далі. Є знаменитою бесідницею. Працює на літературнім полі. Була пять років редакторкою литовського місячника „Жінок ріля". Її патріотизм пізнати теж по тім, що щедро допомагає литовській шкілярській молоді. Її дім відомий з щирої гостинности. Називають його навіть „заїзним домом", бо хтоб звідки не приїхав з литовських чи інших визначних людей, завжди буває гостем Ювилятки. Між іншими її гістьми були такі визначні особи як д-р Йонаш Басанавічюс, батько відродженої Литви, славний литовський письменник Тумас Вайжгант, архиепископ Матулевічюс і багато інших.

Як литовська патріотка, не забуває вона теж і за відвідини рідної землі. Багато, дуже багато можна би писати про Шановну Ювилятку, але ми обмежимося тільки до того, що й на сторінках нашої братньої української ґазети пожелаємо Їй „многих і щасливих літ".

Казиз Відікавсказ,
Філаделфія, Па.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

КОРТІС БЕЙ, МД.

Зазив до відділів У. Н. Союза.

Повідомляємо місцевих і позамісцевих членів і урядників від. 55, 81 і 290 У. Н. Союза, що спільні збори відбудуться в неділю, 29. квітня 1934 р., точно в 4-тій годині зполудня, в галі парохіяльній. На ті збори запрошуємо всіх без ріжниці релігійно-політичного переконання.

Дорогі Браття і Сестри! Памятаймо, що наша громада має за собою 30 літ існування, та, на жаль, іще в ній нема нічого зробленого, що забезпечило би будучність тому поколінню, котре гуртується в молодечих департаментах наших відділів. Уже багато з тої молоді ми стратили, бо вмер батько, діти перестали бути членами У. Н. Союза, а натомісць стали членами в чужих орґанізаціях і помалу за своє забувають. Хто вони і чиї вони — їм це байдуже. Тому нашим національним обовязком є ширити гасло: Хай повстане Український Американсько-горожанський Клюб 29 квітня 1934 р. Хай той день стане історичним фундаментом для молодого покоління нашої громади, бо лише таким робом зробимо поступ у громаді і щойно тоді станемо нарівні з іншими народами, як рівний з рівним на честь і славу українського імени в стейті Меріленд за кращі права в будучности. Тож до діла! Всі як один на збори! 97

Н. Шандровський,
секр. 55 від. У. Н. С.

До безлюдного острівця причалив корабель. Моряки вийшли на сушу і тут побачили якогось самітного, зарослого волоссям чоловіка.

— Чого ви поселилися на цьому самітному острові? — питаються його.

— Я хочу забути... Я хочу забути...

— А що хочете забути?

— Коли я вже забув, що я саме хотів забути!

Фільмова артистка.

— Кажеш, що пів міліона давали тобі, щоби ти осталася в Голівуді?!

— Так.

— Гм — то хіба з Европи давали тобі?

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(29)

ДРУГИЙ ДЕНЬ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ.

До 4. Маємо морґеджі, на яких головний капітал був сплачуваний належними ратами, а є також такі, де тих рат не можна було дістати. Беручи під увагу теперішню загальну фінансову крізу, де на сплату головного капіталу віяка інституція не напирає, У. Н. Союз під тим оглядом також не може бути вимком.

До 5. Обєднання є народньою установою, побудованою, піддержуваною і контрольованою членами У. Н. Союза. У. Н. Союз посилав свої гроші через Обєднання від самих початків його основування. В краю завжди є оголошено у всіх ґазетах, що жертви є вислані Обєднанням, але походять від У. Н. Союза.

До 6. Я вважав, що теперішній предсідник контрольної комісії зажадає від бувшого предсідника видачі бондів, та був певний, що це зроблено.

Контрольор А. Пашук подає свої замітки, які він поробив у часі контролі щодо нескольктованих залеглих процентів і незаплачених податків, та відчитує кождий морґедж зокрема, на якім такий процент чи податок є залеглий. У звязку з тою справою він запитує гол. предсідника, чи екзекутива докладала належних старань в ціли стягнення тих залеглостей.

Гол. предсідник: Це добре, що ту справу підносить головний контрольор. Власне на тім засіданні ми мусимо перевести ухвалу, як у таких справах на будуче поступати, а саме, чи на випадок залеглости податку, чи то проценту, перебирати зараз дотичну реальність на власність, чи тільки жадати контролі від власника дотичної реальности щодо доходів і розходів. Досі ми поступали в той спосіб, що тільки в крайніх випадках, де не було ніякого запевнення, що процент і податок буде заплачений, ми перебирали дотичну реальність на власність орґанізації. В інших випадках, де були принаймні якісь вигляди на сколектування залеглого проценту чи заплати податку, ми жадали тільки писемного справоздання щодо приходів і розходів на дотичній реальности. Чи треба в таких випадках застосовувати гострійші методи, ніж це ми досі робили, то на це повинно дати відповідь наше засідання. Я від себе можу лише ствердити, що екзекутива на протязі останніх 6 місяців уживала всіх можливих способів, щоб натиснути на власників реальностей із залеглими податками, чи процентами, до виконування їх зобовязань.

Радний Г. Євусяк запитує гол. предсідника, чому екзекутива полагоджує в місці осідку Союза всякі правні справи через аквоката, який не є Українцем, хоч на конвенції було ухвалено, щоб анґаджувати до полагоджування таких справ тільки українських адвокатів, як такі є в дотичній місцевости.

Гол. предсідник заявляє, що конвенція не перевела такої ухвали, щоби зміняти головного Союзового адвоката, який заступає нашу орґанізацію вже 12 років, а тому в тій справі досі нічого не роблено. Коли мова про українських адвокатів по інших місцевостях, то екзекутива старається завжди передавати їм справи до полагодження. Коли присутні головні урядники вважатимуть за відповідне змінити головного адвоката та перевести якусь ухвалу в тій справі, то на це прийде час, коли на порядок дня наступить точка внесків і ухвал для добра орґанізації.

На запит радного С. Слободяна, що екзекутива зробила в справі орґанізування молоді, предсідник заявляє, що праця над орґанізуванням молоді ведеться в кількох напрямках. Насамперед ми виконали ухвалу конвенції щодо признання однорічної безплатної вкладки для членів, котрі переходять з Молодечого Департаменту до старших. Ця полекша зі сторони У. Н. Союза причинилась у великій мірі до збільшення числа повнолітніх членів з рядів молоді. При помочі „Юкреніен Віклі", а також при помочі поїздок членів екзекутиви і редакції „Свободи", вели ми оживлену пропаґанду за приєднування молоді до нашої орґанізації та за творення окремих молодечих відділів. Отже початкову підготовчу працю зроблено. Ми ту нашу намічену роботу будемо і далі продовжати, як серед даних обставин найкраще можна, одначе вислід тої праці може бути вповні успішним тільки тоді, коли ми всі, головні урядники та всі члени, вложимо в ту працю наш мозок, наші руки і наш час.

На тім вичерпано дискусію наз звітом гол. предсідника і на внесок радного С. Слободяна, попертий радними Г. Євусяком і О. Придун, принято звіт так, як він був зложений, та одноголосно уділено гол. предсідникови вотум довіря

(Далі буде).

Мати: — Юрчику, чи ти вже мився?

Синок: Так, мамо, ще вчера.

УВАГА! ВІЛКС БЕРРІ, ПА., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ОТСИМ ЗАПРОШУЄТЬСЯ УРЯДНИКІВ І КОМІТЕТИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА В ЛУЗЕРН КАВНТІ НА

НАРАДИ

В СПРАВІ ВІДСВЯТКУВАННЯ ЮВИЛЕЮ У. Н. СОЮЗА

Наради відбудуться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1934 РОКУ

в годині 6.30 ввечір

В ЦЕРКОВНІЙ ГАЛІ при 635 N. RIVER ST.

Проситься урядників всіх місцевих і околичних відділів до участи. 97

Комітет.

О. Д. В. У.

ДАЛЬШІ ВІДЧИТИ КРАЄВОГО ДЕЛЕҐАТА О.У.Н.,

ОМЕЛЯНА ГРИБІВСЬКОГО

відбудуться в наступному порядку:

КВІТЕНЬ

ПЯТНИЦЯ, 27-ГО — БРУКЛИН, Н. Й., В ГОДИНІ 7:30 ВВЕЧІР,
В САЛІ УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТ. КЛЮБУ. 186 BEDFORD AVE.

СУБОТА, 28-ГО — НЮ ЙОРК, Н. Й., В ГОДИНІ 8. ВВЕЧІР,
В САЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛ. ЦЕРКВИ, 334 EAST 14th STREET.

НЕДІЛЯ, 29-ГО — НЮ ЙОРК, Н. Й., В ГОДИНІ 7:30 ВВЕЧІР,
В САЛІ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛ. ЦЕРКВИ, 28 EAST 7th STREET.

97 **Централььна Управа О.Д.В.У.**

УВАГА! ПОРТ ДЖЕРВИС, Н. Й.! УВАГА!

БРАТСТВО СВ. АРХ. МИХАЇЛА, ВІДДІЛ 198 У. Н. СОЮЗА подає до загального відома всім громадянам українського походження в нашій місцевости, що

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

відбудуться

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 29-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1934 РОКУ

в годині 2-гій пополудни, в Фаерманській Гали, 3 Пайк вул.

Просимо всіх Громадян і Громадянок в цій місцевости прибути численно на ті збори точно в означений час, бо маємо важну справу до полагодження. — **О. Сидор**, пр.; **Гр. Лисяк**, кас.; **В. Погорілка**, секр. 97

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄТЬСЯ ВСІХ ШАНОВНИХ ГРОМАДЯН, що вже почався:

КУРС УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТАНКУ

Наука провадиться в Українській Грек.-Катол. Громаді: в понеділок, в год. 6-тій; субота, в год. 2-гій пополудні.

В Українській Православній Громаді: вівторок, в годині 6-тій ввечір.

ВПИСИ приймається підчас науки, а також в Головній Школі, 30 Іст 7-ма вул. 97-8

Управа Школи.

ПОЗІР! ФРЕКВИЛ, ПА., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

Комітет 40-літнього Ювилею У. Н. Союза просить всіх урядників і членів з відділів У. Н. Союза ч.: 9, 28, 31, 98, 242, 305, 365, 382, як також дяковчителів з ближчих околиць, прийти на

СПІЛЬНІ НАРАДИ

В СПРАВІ УЛАДЖЕННЯ 40-ЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ У. Н. СОЮЗА

які відбудуться

В СУБОТУ, ДНЯ 28-ГО КВІТНЯ (APRIL) 1934 РОКУ

в годині 8-мій ввечір

В УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ В МАГАНОЙ СИТІ, ПА.

На цих нарадах маємо важні справи до обговорення, тому проситься усіх прийти на означений час. 97

За Ювилейний Комітет: **Василь Заґібайло.**

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АЛЕНТАВН, ПА.

На Рідний Край.

Союз Українок, від. 40, задумав влаштувати свято в память нашої Мучениці, Покійної Ольги Басарабової. І таке свято дійсно відбулося дня 18. березня.

Та в часі, як ми приготовлялися до свята, нам треба було мати гарний портрет Покійної. Довідавшися, що наш парох, о. Д. Сенета, малює, зайшли ми до пароха й спитали, чи не згодився би нам намалювати портрет бл. п. Басарабової. Отець парох згодився і намалював дуже гарний портрет нашої Геройки. Ми ухвалили винагородити о. Сенету за його труд, але він відмовився взяти нагороду і тому ми вислали $20 до Обєднання, з призначенням по $10 на Рідну Школу і політичних вязнів, а нашому пароxови дякуємо щиро за труд та за те, що дав змогу вислати поміч Рідному Краєви.

Софія Саврук.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписаний член бр. св. Арх. Михаїла, від. 290 У. Н. Союза, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїм тяжкім положенню і в недузі. Бажаю якнайкращого розвитку У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Д. Польовий,
В. Арнолд, Па.

—o—

Я, нижче підписаний член 225 від. У. Н. Союза, складаю щиру подяку головному урядови нашої орґанізації за уділення мені допомоги з фонду запомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю у моїм тяжкім положенню. Кличу всіх тих Українців, котрі ще не належать до нашої орґанізації, щоби негайно вступали в наші ряди, бо тільки своя рідна орґанізація поможе нам в біді. Бажаю якнайкращого успіху нашій орґанізації. Також дякую місцевим урядникам за їх труд.

Ілько Кондеревич,
Деслодж, Мо.

— Ромку, — каже мама — вчора був у креденсі ще великий шматок торта, а нині по ньому вже ні сліду!

— Так? — дивується багатонадійний синок — то видно якесь чудо сталося!

— Не плети небилиць, ти ледащо! — попрікає мама. — Нема ніяких чудес!

— Ах, мамо, не відбирай мені діточої віри!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

По короткій і тяжкій недузі (запалення сліпої кишки) помер у 44 році життя у Меморіял Госпітал, Нюарк, Н. Дж., наш член бр. св. Івана Хрестителя, від. 176 У. Н. Союза, дня 16. червня н. р. добрий син України Лука Лапчак. Покійний родився в селі Вербів, повіт Підгайці, Західня Україна. До Америки приїхав молодим хлопцем перед 25 роками й увесь час жив у Нюарку.

Покійний Лука був веселої вдачі, працьовитий, добрий Українець. При кождій нагоді, де треба було, умів постояти за своє. Як форман і машиніст у фабриці, радо старався своїх людей брати до роботи, за що його всі любили і шанували.

Покійний не оминув ніяких підприємств, як також не відказувався дати жертву на народні ціли. Щедро спомагав своїми датками свою церкву, котрої був попередньо довгий час урядником.

Покійний Лука Лапчак був членом Горожанського Клюбу в Нюарку і 6 років був директором льокального Білдінґ Лон Асосіейшен.

Похорон покійного Луки відбувся 19. березня з дому жалоби, 173 Флемінґ Евеню, Нюарк, Н. Дж., до української католицької церкви при Мортон улиці при великім здвизі народу, своїх і чужих. Службу Божу за покійного відправляли місцевий парох о. М. Данилович і о. Чаплинський з Елизабет, Н. Дж. Прощальне слово до рідні і до знайомих виголосив о. Чаплинський. Останню прислугу дало братство св. Івана Хрестителя, котрого члени відпровадили покійного на вічний спочинок.

Спи Товаришу вічним сном, хай чужа земля буде Тобі пером.

Іван Лисак,
секр. 176 від. і головний радний У. Н. Союза.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(94).

Кальфастобан пустив дівчину та кинувся до меча. Зуантроль, великан, котрий його держав, говорив: „Твоя брутальність супроти цеї дівчини заслугує тільки на одну кару — смерть!'' „Карафтапе!'' — кричав Кальфастобан, але його голос уже не нагадував реву бика й не було вже в ньому бундючности. „Карафтапе! Помочі!"

„Карафтап погиб'', сказав Тарзан. „Пробий його, Комодофльоренсале!" Як тіло впало на долівку, Таляскара підбігла та впала до ніг Тарзана. „Зуантроль і Аопонато!" — вона залебеділа. „Ідіть геть скоро, щоби вони вас тут не знайшли. Я не можу зрозуміти, пощо ви сюди прийшли".

„Ми пробуємо втекти", пояснив Комодофльоренсаль, „але Зуантроль не хотів утікати без тебе". „Чому ти це робиш для мене?" — спитала дівчина, звертаючися з подивом до Тарзана. „Бо ти була така добра для мене, коли мене привели до кімнати рабів Зоантроґаґона'', відповів Тарзан.

Комодофльоренсаль стояв трохи з боку, з опущеними очима. „Комодофльоренсале'', сказав Тарзан. „Тут є отвір у повалі. Куди воно може вести?" „Кудись, або ніде'', відповів князь. „Я тепер не дбаю". Нагло вони почули сильний стукіт до одних дверей кімнати.

Rex Maxon - 94